



natuurtoets

Natuurtoets De Marke, Deventer

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving

Oprachtgever

Gemeente Deventer

Status

definitief



Barchman Wuytierslaan 10
3818 LH Amersfoort

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets De Marke, Deventer

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving

Projectcode	Datum	Status
21-251	4 oktober 2021	definitief

Auteur(s)

K. (Kenny) Noorlander & M.A. (Martin) Heinen

Tweede lezer

A. (Astrid) van Teeffelen

Opdrachtgever

Gemeente Deventer

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Noorlander, K. & M.A. Heinen (2021). Natuurtoets De Marke, Deventer. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving. Rapport 21-251. Ecogroen bv.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	3
2. Kader en methodiek	5
2.1 Wettelijk kader	5
2.2 Onderzoeksmethode	6
3. Gebiedsbescherming	8
3.1 Natura 2000	8
3.2 Natuurnetwerk Nederland	9
4. Soortbescherming	10
4.1 Flora	10
4.2 Zoogdieren	10
4.3 Vogels	15
4.4 Amfibieën	16
4.5 Overige soortgroepen	17
5. Geraadpleegde bronnen	18

Samenvatting

Inleiding

Gemeente Deventer heeft het voornemen de huidige bebouwing van de school De Marke, aan de Lebuïnuslaan 1 te Deventer, te slopen. Daarvoor in de plaats komt een nieuw schoolgebouw met sport-hal. Om dit mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Omdat uitvoering van het gewijzigde bestemmingsplan negatieve gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden, dient het plan vooraf getoetst te worden aan het natuurbeschermingsrecht. In opdracht van Gemeente Deventer heeft Ecogroen daarom een quickscan natuurtoets en soortgericht vervolgonderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in mogelijke effecten op aanwezige natuurwaarden die kunnen optreden als gevolg van het voornemen.

Gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt op circa twee kilometer afstand van Natura 2000-gebied Rijntakken. Gezien de ruime afstand en de tussenliggende bebouwing en infrastructuur zijn negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van omliggende Natura 2000-gebieden door oppervlakteverlies, lichtverstoring of geluidsverstoring op voorhand uitgesloten.
- Stikstofdepositie kan op een dergelijke afstand wel negatieve effecten hebben op hiervoor gevoelige habitats binnen bijvoorbeeld Natura 2000-gebied Rijntakken. Eventuele negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen ten gevolge van stikstofuitstoot bij uitvoering van de voorgenomen plannen zijn alleen in kaart te brengen middels het uitvoeren van een AERIUS-berekening.
- Het plangebied ligt op circa 1.600 meter van het NNN. Vanwege deze afstand en de tussenliggende infrastructuur en bebouwing zijn negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN uitgesloten. Vervolgstappen ten aanzien van het NNN zijn niet aan de orde.

Soortbescherming

- In de bebouwing zijn één zomerverblijfplaats van laatvlieger en twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig. Aanwezigheid van boombewonende vleermuissoorten (zoals rosse vleermuis) zijn uitgesloten. Vliegroutes en/of onmisbare foerageergebieden van vleermuizen blijven behouden.
- In de bosschages en groenstroken is geen leefgebied van egel aanwezig.
- In het plangebied is geschikt broedbiotoop aangetroffen voor scholekster, visdief en algemene broedvogels. Tijdens de veldbezoeken is een broedgeval van de scholekster aangetroffen op het dak van De Marke.
- In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten, beschermde planten, overige beschermde zoogdieren, reptielen, amfibieën, vissen of ongewervelden aangetroffen of te verwachten, met uitzondering van soorten waarvoor in de provincie Overijssel vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Advies en vervolgstappen

- Om uit te sluiten of het voornemen conflicteert met de Wnb, onderdeel gebiedsbescherming, is een eenvoudige AERIUS-berekening nodig voor de gebruiksfase.
- Bij de voorgenomen ontwikkeling (sloop van de bebouwing) gaan de aanwezige vaste verblijfplaatsen van laatvlieger en gewone dwergvleermuis verloren. Het is noodzakelijk om een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen bij Provincie Overijssel.
- De nesten van vogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Bij uitvoering van het project dient hiermee rekening gehouden te worden. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart of na eind juli en het plangebied en de directe omgeving voorafgaand aan de werkzaamheden te controleren op broedende vogels en nesten. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.
- Vervolgstappen ten aanzien van beschermde planten, planten van de operationele lijst van de gemeente Deventer, overige zoogdieren, amfibieën, reptielen vissen en ongewervelden zijn niet aan de orde.
- Tot slot wordt aangeraden bij de nieuwbouw enkele ondiepe grindbakken op het dak van de nieuwbouw te plaatsen waardoor visdieven en scholeksters daar geschikt broedbiotoop kunnen vinden. Deze maatregel is juridisch niet noodzakelijk, maar draagt wel bij aan het behoud van deze soorten en biodiversiteit in het algemeen.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

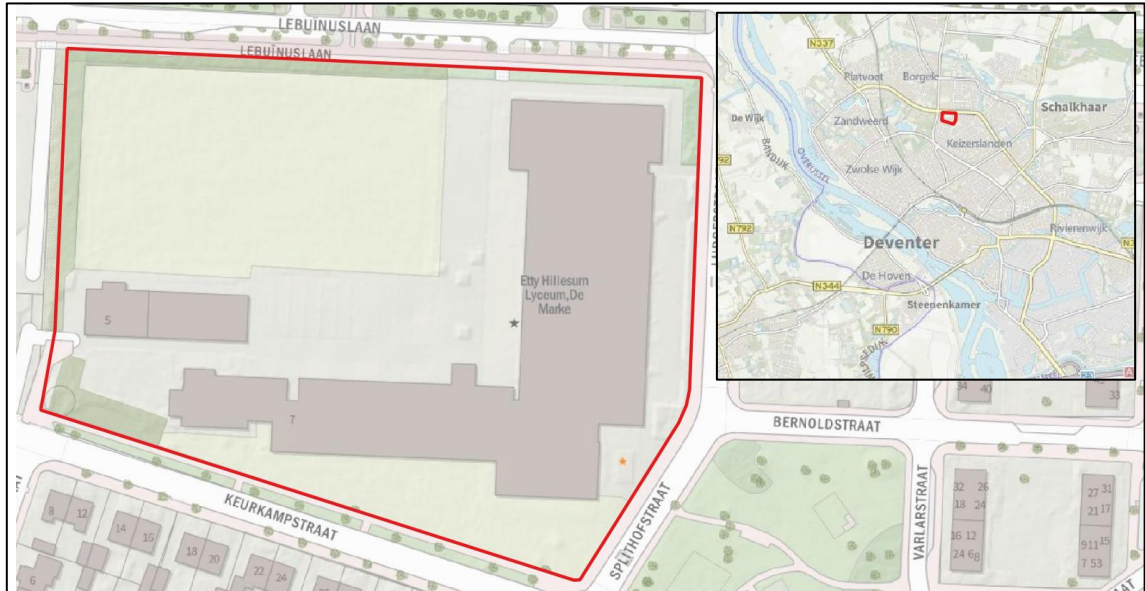
Gemeente Deventer heeft het voornemen om de bebouwing van De Marke te slopen en daar een nieuw schoolgebouw met sporthal voor in de plaats te realiseren. Voor deze ontwikkeling wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. De voorgenomen werkzaamheden gaan mogelijk gepaard met effecten op beschermde natuurwaarden. Wet- en regelgeving voor bescherming van natuur verplichten vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In opdracht van de gemeente Deventer heeft Ecogroen daarom beoordeeld of dat in dit geval van toepassing is. Deze natuurtoets wordt gebruikt ter onderbouwing van de bestemmingsplanwijziging.

Ecogroen heeft in november 2020 een quickscan natuurtoets uitgevoerd om mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden als gevolg van de voorgenomen activiteiten in beeld te brengen (Noorlander & Heinen 2021). Uit de quickscan is gebleken dat er potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen en mogelijk verblijfplaatsen van egel in het plangebied aanwezig zijn. In 2021 is nader soortgericht onderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit uitgevoerde onderzoek en het hieruit volgende advies zijn in de voorliggende natuurtoets beschreven.

In voorliggend rapport worden eerst de ligging van het plangebied en de beoogde ontwikkeling beschreven (§1.2). Het wettelijk kader en de onderzoeksmethodiek staan beschreven in hoofdstuk 2. Vervolgens wordt een effectanalyse en -beoordeling gegeven ten aanzien van beschermde gebieden (hoofdstuk 3) en beschermde soorten (hoofdstuk 4). In hoofdstuk 5 zijn de gebruikte literatuur en websites aangegeven.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied bestaat uit het terrein en de bebouwing van het Etty Hillesum Lyceum De Marke aan de Lebuïnuslaan 1 in Deventer (zie figuur 1.1). Het betreft een middelbare school, met daarnaast parkeerplaatsen, een scheidsrechtergebouw en een sportveld. De bebouwing heeft een plat dak en is opgebouwd uit bakstenen muren met een spouw. De gemeente heeft het voornemen de bebouwing te slopen en binnen het plangebied een nieuw schoolgebouw te realiseren, met bijbehorende sportzaal. De exacte plannen hiervoor zijn nog niet vastgesteld. Binnen het voorgestelde bestemmingsplan is een bouwvlak opgenomen van 14.167 m², waarvan maximaal 60 % bebouwd mag worden. Op het terrein is geen oppervlaktewater aanwezig, maar wel groenstructuren in de vorm van bomen en struweel. Deze worden zo veel mogelijk behouden, maar gezien de exacte plannen nog niet zijn vastgesteld, worden deze wel meegenomen in voorliggend onderzoek. Het is mogelijk dat deze met de voorgenomen ontwikkeling verloren gaan.



Figuur 1.1 Het plangebied in rood omlijnd. Bron achtergrond: PDOK.

2. Kader en methodiek

2.1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. Dit rapport gaat in op de gebieds- en soortbescherming. Een beoordeling op het onderdeel houtopstanden niet aan de orde, omdat het plangebied binnen de bebouwde kom Wet natuurbescherming ligt. Mogelijk gelden voor het kappen van de bomen gemeentelijke regels. Voor de volledige wettekst van de Wet natuurbescherming wordt verwezen naar: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>. In onderstaand kader 2.1 geven we een samenvatting van de relevante wetteksten.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet natuurbescherming (ook: Wnb) kent een zorgplicht voor natuur en soorten. De zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege of voorkomt de gevolgen. Dit laatste kan door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van voorzorg is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen en projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen significant negatieve effecten optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project niet nodig. Zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verlenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor een ontheffing vereist kan zijn.
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als er aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is

meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer er voor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken en aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Overheid 2020) en uitgewerkt in provinciale verordeningen.

In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen of nabij het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee-tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen en verankerd in de (gemeentelijke) bestemmingsplannen.

2.2 Onderzoeksmethode

Literatuuronderzoek

Om de aanwezige of te verwachten beschermde waarden binnen de invloedssfeer van het plangebied in beeld te brengen is gestart met een literatuuronderzoek. Hierbij is onderzocht of het plangebied binnen of nabij beschermde gebieden ligt en of beschermde soorten bekend zijn in of in de directe omgeving van het plangebied. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB, raadpleging op 14 en 15 april 2021), de operationele lijst beschermde soorten van de gemeente Deventer (Lam, 2017 & 2019) en provinciale kaartviewers (zie geraadpleegde bronnen, hoofdstuk 6).

Quickscan natuurtoets

De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het veldbezoek van de quickscan natuurtoets dat is uitgevoerd op 14 april 2021 (helder, droog, windstil, 7°C). Het plangebied en de directe omgeving zijn daarbij onderzocht door een ecooloog van Ecogroen. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan (mogelijk) aanwezige beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming. De school is aan de buitenkant onderzocht op potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen en openingen voor steenmarter. Bomen en struiken in het plangebied en de directe omgeving zijn onderzocht op mogelijke verblijfplaatsen van beschermde zoogdieren en broedvogels (met jaarrond beschermde nesten). Vervolgens is op basis van het voorgenomen plan bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten en gebieden en of vervolgstappen (zoals nader onderzoek, ontheffing- dan wel vergunningsaanvraag) vereist zijn. De resultaten van de quickscan natuurtoets zijn verwerkt in Noorlander & Heinen (2021).

Vleermuisonderzoek

Het vleermuisonderzoek is vormgegeven conform het landelijke vleermuisprotocol (NGB 2021). Op basis van de uitgevoerde quickscan natuurtoets, worden verblijfplaatsen van met name dwergvleermuizen verwacht. We hebben onze onderzoeksinspanning afgestemd op deze soort. In deze situatie zijn vijf nachtelijke bezoeken uitgevoerd. Specifiek gaat het om twee nachtelijke bezoeken in de periode juni-half juli 2021 gericht op kraamkolonies/zomerverblijfplaatsen, twee middernachtelijke bezoeken gericht op zwermlocaties, waarvan één ook gericht op baltslocaties en paarverblijven, en één nachtelijk bezoek in de periode half augustus tot eind september 2021 gericht op baltslocaties, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen. Tussen de individuele bezoeken dienen conform het vleermuisprotocol minimaal 20 dagen te zitten.

Bij de onderzoeken is gebruikgemaakt van batdetectors met de mogelijkheid om opnamen te maken, zoals de Pettersson D240x, de M500 en de Echometer Touch 2. Deze onderzoeken hebben plaatsgevonden onder gunstige weersomstandigheden (droog, geen harde wind, minimaal 11 °C). De bezoeken zijn gebracht in de schemering, wanneer vleermuizen in en uit de verblijfplaatsen vliegen. Vanwege de omvang van het plangebied en het feit dat de bebouwing voor 75 % moet worden overzien, zijn de onderzoeken uitgevoerd door twee ecologen van Ecogroen. In tabel 2.1 is een overzicht opgenomen van de inventarisatiemomenten.

Tabel 2.1 *Overzicht inventarisatiemomenten vleermuizen.*

Datum	Tijdstip	Bezoektype	Weersomstandigheden
16-06-2021	21:30-23:45 uur	Avondbezoek	Droog, windstil, helder, 26 °C
13-07-2021	03:30-05:30 uur	Ochtendbezoek	Droog, weinig wind, bewolkt, 16 °C
04-08-2021	23:45-03:00 uur	Middernachtbezoek	Droog, weinig wind, licht bewolkt, 14 °C
20-08-2021	00:00-03:00 uur	Middernachtbezoek	Droog, windstil, licht bewolkt, 16 °C
23-09-2021	05:15-07:30 uur	Ochtendbezoek	Droog, weinig wind, licht bewolkt, 11 °C

Egelonderzoek

Egel is met name rond de schemer actief en zichtbaar. Het onderzoek naar egel heeft plaatsgevonden tijdens het veldbezoek voor de quickscan natuurtoets (zoeken naar sporen) en het vleermuisonderzoek. Met name tijdens het vleermuisonderzoek in de avond- en vroege ochtenduren is de trefkans het grootst.

3. Gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Rijntakken (Habitat- en Vogelrichtlijngebied), gelegen op circa twee kilometer afstand (zie figuur 3.1). Door de afstand tot het Natura 2000-gebied en de dempende werking van tussenliggende bebouwing en infrastructuur zijn significant negatieve effecten ten gevolge van geluid, verlichting en/of trillingen veroorzaakt door de werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden uitgesloten. Oppervlakteverlies en versnippering van habitattypen en leefgebieden, worden vanwege deze ligging eveneens op voorhand uitgesloten.

Stikstofemissie

Stikstof heeft een vermestend en verzurend effect waarvoor diverse vegetaties van habitattypen en leefgebieden gevoelig kunnen zijn. De regels waaraan stikstofberekeningen moesten voldoen waren voorheen vastgelegd in het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en zijn verankerd in de Wet natuurbescherming. De Raad van State zette in 2019 een streep door het PAS, waarmee (het overgrote deel van) het tot dan toe gebruikte toetsingskader is komen te vervallen. Het Rijk en de provincies werken op dit moment aan een oplossing voor deze impasse, onder andere door het aanpassen van de Wet natuurbescherming (Spoedwet Aanpak Stikstof), het opnemen van het stikstofregistratiesysteem (SSRS), de (provinciale) beleidskaders voor het salderen van stikstofemissie. Verder is per 1 juli 2021 de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Door het in werking treden van deze wet en bijbehorende besluit (Bsn) en regeling (Rsn) worden gevolgen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden veroorzaakt door sloop-, bouw- en aanlegactiviteiten (aanlegfase) buiten beschouwing gelaten voor plannen en projecten. De Wsn is opgenomen in de Wet natuurbescherming (zie kader 3.1).

Kader 3.1 Wet stikstofreductie en natuurverbetering

Op 1 juli 2021 is de nieuwe Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Samen met een daarbij horende Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) - het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (Bsn) - en een ministeriële regeling ter aanvulling van de Wsn en het Bsn - de Regeling stikstofreductie en natuurverbetering (Rsn) - zorgt deze wet (onder andere) voor een vrijstelling van de gevolgen van stikstofdepositie in de aanlegfase. Ook bevat de wet een toekomstige stikstofemissiereductieplicht voor bouw- en sloopwerkzaamheden. De Wsn bevat de grondslag van de partiële vrijstelling en stikstofemissiereductieplicht, de Bsn borgt de daadwerkelijke invulling van de Wsn en de Rsn regelt onder andere de aanvraagvereisten bij een omgevingsvergunning voor bouwen. De Wsn is opgenomen in de Wet natuurbescherming.

Op basis van vigerende wetgeving en de bijbehorende vrijstelling van gevolgen door stikstof tijdens de aanlegfase hoeft de stikstofemissie tijdens de aanlegfase niet inzichtelijk gemaakt te worden. Dit geldt voor zowel sloop- als aanlegactiviteiten en bijbehorende verkeersbewegingen. Een AERIUS-berekening voor de aanlegfase is daarom niet aan de orde.

Het is niet exact bekend hoe de nieuwe school en sporthal vorm worden gegeven en of het veranderde gebruik en de verkeersbewegingen leiden tot een verhoogde stikstofuitstoot in vergelijking met de huidige situatie. Indien meer gegevens bekend zijn is het opstellen van een AERIUS-berekening voor de gebruiksfase aan de orde.



Figuur 3.1 Ligging van het plangebied (in de rode cirkel) ten opzichte van Natura 2000-gebied Rijntakken (blauwe vlak). Bron achtergrond: AERIUS.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is het Wechelerveld, circa 1.600 meter ten oosten van het plangebied. Vanwege deze afstand, de tussenliggende infrastructuur en bebouwing zijn negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN uitgesloten. Vervolgstappen ten aanzien van het NNN zijn niet aan de orde.

4. Soortbescherming

4.1 Flora

Tijdens het veldbezoek zijn geen in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten aangetroffen. Ook zijn er geen planten aanwezig van de operationele lijst beschermde soorten van de gemeente Deventer (Lam 2017 & 2019). Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (o.a. NDFD 2021) worden deze soorten ook niet verwacht. Vervolgstappen ten aanzien van flora zijn niet aan de orde.

4.2 Zoogdieren

Zoogdieren van de Habitatrichtlijn en Verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5)

Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermd in de Wet natuurbescherming. Het leefgebied van de in artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV) beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 4.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

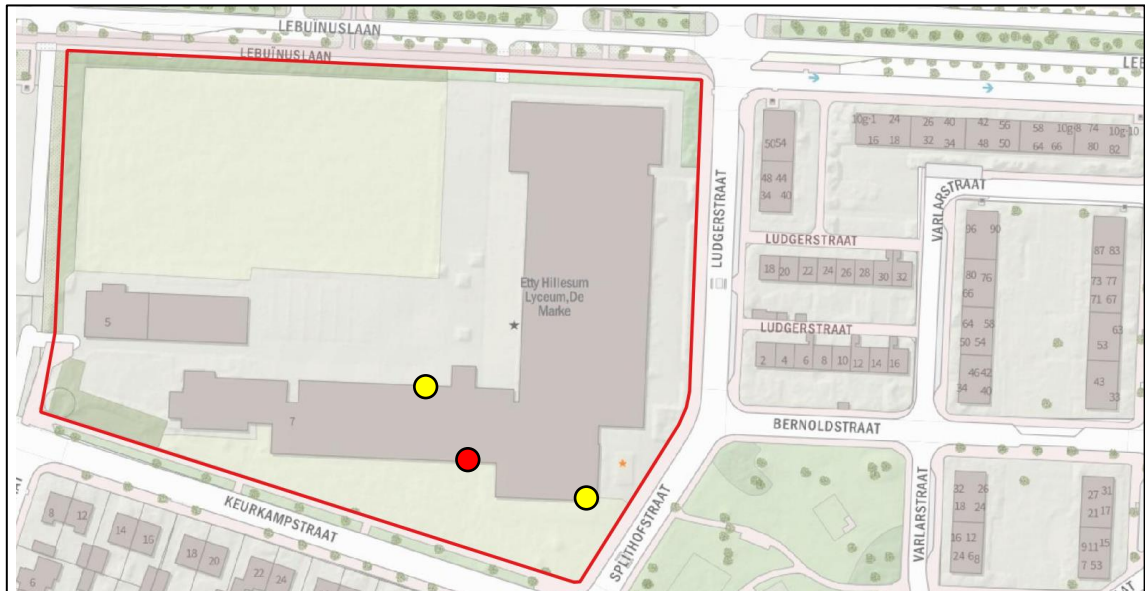
Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

In de NDFD (2021) zijn op enkele tientallen meters van het plangebied recente waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Binnen een kilometer van het plangebied is ook laatvlieger bekend (NDFD 2021). Alle drie zijn dit gebouwbewonende vleermuissoorten, die door open stootvoegen en andere openingen bebouwing in gaan. Ze schuilen daar bij daglicht (of bij ongunstig weer) in de spouwmuur. Tijdens de quickscan natuurtoets is geconstateerd dat de bebouwing in het plangebied dergelijke openingen bevat en uit het aanvullend vleermuisonderzoek is gebleken dat verblijfplaatsen van vleermuizen daadwerkelijk zijn vastgesteld (figuur 4.1).



Figuur 4.1 Vaste verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis (geel) en laatvlieger in het plangebied. Bron achtergrond: PDOK.

Laatvlieger

Tijdens het vleermuisonderzoek is een zomerverblijfplaats van laatvlieger in de bebouwing aangetroffen. Op 13 juli 2021 vloog een laatvlieger in rechts van twee kleine ramen tussen de stangen van een zonnescherm en een zwarte afdeklaat. Op de onderliggende vensterbank zijn uitwerpselen gevonden. Ook zijn op 16 juni 2021 vier roepende laatvliegers op een tegenoverliggende muur aangetroffen, zonder dat er sprake is van binding met een verblijfplaats (zie figuur 4.2).



Figuur 4.2 Zomerverblijfplaats van laatvlieger in het plangebied (gele stip), vondst van uitwerpselen (gele pijl) en locatie vier roepende laatvliegers zonder verblijfplaats (gele cirkel). Foto: Ecogroen.

Gewone dwergvleermuis

Op de avond van 16 juni 2021 is een uitvliegende gewone dwergvleermuis van achter de opvangbak bij een regenpijp aan de zuidoostkant van het schoolgebouw waargenomen. Het betreft hier een zomerverblijfplaats. Een tweede zomerverblijfplaats bevindt zich in de gevel rechts van de ingang, bij de bovenste rij ramen tussen twee dorpels boven een raam waar 13 juli en op 16 juni 2021 een in- en uitvliegende gewone dwergvleermuis is waargenomen (zie figuur 4.3).



Figuur 4.3 Twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in het plangebied (gele cirkel en stip). Foto: Ecogroen.

Boombewonende vleermuizen

Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten, zoals de rosse vleermuis, worden uitgesloten, wegens het ontbreken van bomen met voor vleermuizen geschikte holtes.

Conclusie

In de bebouwing zijn één zomerverblijfplaats van laatvlieger en twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig. Bij de voorgenomen ontwikkeling (sloop van de bebouwing) gaan de aanwezige vaste verblijfplaatsen verloren, hetgeen in overtreding is van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Het is noodzakelijk om een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen bij het bevoegd gezag, Provincie Overijssel.

Voor het aanvragen van een ontheffing dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin onder andere aangetoond wordt welke compenserende en mitigerende maatregelen worden getroffen, zoals het tijdig plaatsen van vervangende verblijfplaatsen, het ongeschikt maken van de bebouwing voor aanvang van de werkzaamheden en door te werken in de minst kwetsbare periode van vleermuizen. Vaak wordt door de provincie in de ontheffing gevraagd om een ecologisch werkprotocol om de werkzaamheden zorgvuldig uit te voeren.

Vliegroutes en foerageergebieden

In het plangebied zijn elementen aanwezig die mogelijk onderdeel uitmaken van een vliegroute van vleermuizen. Het betreft de groenstructuren langs de rand van het plangebied. Het plangebied bevat tevens geschikt foerageergebied voor vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Daarbij gaat het eveneens om de groenstructuren aan de rand van het terrein en boven het grasveld. Bij de voorgenomen ontwikkelingen gaan deze elementen mogelijk verloren. Het plangebied wordt echter omringd door alternatieve vliegroutes en meer optimaal foerageergebied, waardoor met de voorgenomen ontwikkelingen geen onmisbare vliegroutes en/of foerageergebieden verloren gaan. Daardoor zijn vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen niet aan de orde.

Overige zoogdieren

Overige beschermde soorten van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn, zoals de Noordse woelmuis, zijn op basis van het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens (NDFD 2021) niet te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van overige zoogdieren die zijn beschermd volgens de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn zijn niet aan de orde.

Andere zoogdiersoorten (Wnb art 3.10), niet vrijgesteld in de provincie Overijssel

Egel

Voor de beschermde egel geldt in de provincie Overijssel geen vrijstelling meer (Provincie Overijssel 2019). In de directe omgeving van het plangebied zijn diverse recente waarnemingen bekend, met name uit het Nieuwe Plantsoen, de wijk Borgele en van verkeersslachtoffers op de Lebuïnuslaan (NDFD 2021).

Het functioneel leefgebied van egel bestaat uit vaste voortplantings- en rustplaatsen en foerageergebied. Vaste verblijfplaatsen in de vorm van voortplantings- en rustplaatsen worden gevonden onder struiken en bosschages, in composthopen, takkenhopen en houtwallen. Foerageergebied bestaat uit braakliggende terreinen, dichte begroeiingen, extensief beweede percelen, natuurgrasland, parken en tuinen.

De bosschages in het plangebied met onder andere dikke pakketten klimop leken optimaal foerageer-, voortplantings- en winterverblijfbiotop (zie figuur 4.4). Tijdens de uitgevoerde dag- en nachtbezoeken zijn echter geen sporen (zoals uitwerpselen) of exemplaren van egels aangetroffen. Met de voorgenomen werkzaamheden gaat geen essentieel leefgebied verloren. Het nemen van vervolgstappen voor egel is niet aan de orde is.



Figuur 4.4 Potentieel leefgebied van egel in het plangebied. Foto: Ecogroen.

Overige niet vrijgestelde nationaal beschermde zoogdieren

Overige niet vrijgestelde beschermde zoogdieren (zoals steenmarter en das) zijn op basis van het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens (NDFP 2021) niet te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van deze en andere beschermde soorten zonder provinciale vrijstelling zijn niet aan de orde.

Andere zoogdiersoorten (Wnb art 3.10), vrijgesteld in de provincie Overijssel

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van algemene zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten. Dit zijn onder andere rosse woelmuis, bosmuis en huisspitsmuis.

Bij de voorgenomen activiteiten kunnen enkele exemplaren van deze zoogdieren verstoord worden. Verstoring van zoogdieren in deze categorie is geen overtreding. In voorliggende situatie geldt in de provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

4.3 Vogels

Van veel vogels zijn nesten alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet natuurbescherming verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 4.2).

Kader 4.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt in Overijssel verstaan: in functie zijnde nesten van de boerenzwaluw, boomvalk, bosuil, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, huiszwaluw, kerkuil, oehoe, ooievaar, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, torenvalk, wespandief, zwarte specht en zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

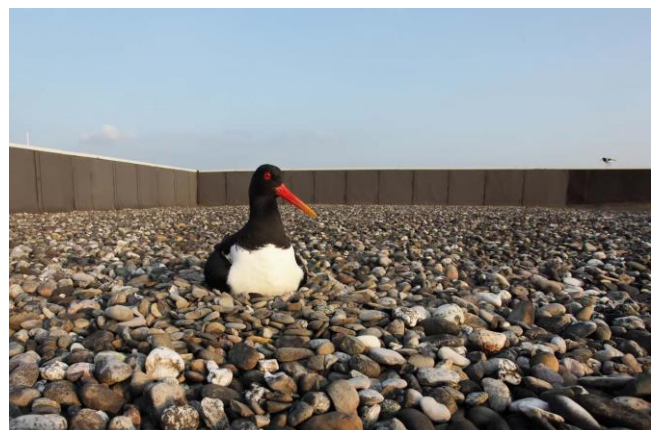
Broedvogels waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is, worden op basis van het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens (NDFP 2021) in het plangebied niet verwacht. Wezenlijke negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten zijn daarom niet aan de orde. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming voor broedvogels met jaarrond beschermde nesten in het onderzoeksgebied zijn dan ook niet aan de orde.

Overige broedvogels

Scholekster en visdief

In de omgeving van het plangebied komen zowel scholeksters als visdieven voor (NDFP 2021). De scholekster en visdief zijn de afgelopen tien jaar vooral rond de IJssel waargenomen. Deze soorten broeden in het stedelijk gebied op onbegroeide bodems en platte daken, onbereikbaar voor roofdieren (figuur 4.5). Tijdens de veldbezoeken is een broedende scholekster waargenomen op het platte dak van De Marke. Ook voor de visdief is dit dak een geschikt broedbiotoop.

Het aantal scholeksters is sinds de jaren '80 in Nederland met ongeveer 65 % afgenomen en de visdief is een Rode Lijst-soort (SOVON 2021). Het is om die reden aan te bevelen om voor beide soorten nestgelegenheid te creëren bij de nieuwbouw. Dit is eenvoudig te realiseren door op het dak van de nieuwe school en/of sportzaal één of meerdere platte bakken met grind van één of meer vierkante meter te plaatsen of een grinddak aan te leggen. De vogels maken een ondiepe kuil in het grind om in te broeden. Belangrijk is dat water kan wegllopen zodat de eieren niet nat blijven.



Figuur 4.5 Voorbeeld van een broedende scholekster op een plat dak. Bron foto: Ecogroen.

Overige broedvogels

Naast broedbiotoop van scholekster en visdief is in het plangebied geschikt broedbiotoop aangetroffen voor algemene broedvogels zoals roodborst, zwartkop, houtduif, winterkoning en merel. Voor alle andere inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Werkzaamheden worden zo veel mogelijk buiten het broedseizoen uitgevoerd. Voor meeste soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen. Wanneer werkzaamheden binnen deze perioden worden uitgevoerd adviseren we om een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt gekeken of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden.

Bij het onverwacht aantreffen van in gebruik zijnde nesten van broedvogels dienen de betreffende werkzaamheden direct te worden gestaakt en direct contact te worden gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

4.4 Amfibieën

Amfibieën van de Habitatrichtlijn en Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde amfibieën (zonder provinciale vrijstelling)

In (de omgeving van) het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde amfibieën in deze categorie (NDFP 2021). Op basis van het veldbezoek, bekende verspreidingsgegevens, expert judgement en de aard van de voorgenomen ontwikkelingen zijn negatieve effecten op verblijf- en rustplaatsen van beschermde amfibieën (zonder provinciale vrijstelling) niet te verwachten. Wegens het ontbreken van (permanent) oppervlaktewater is voortplanting in het plangebied uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde amfibieën met provinciale vrijstelling

Er is in of rond het plangebied geen permanent oppervlaktewater aanwezig dat kan dienen als voortplantingsbiotoop voor algemeen voorkomende amfibieën (zoals kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker). In de bosschages en pakketten klimop in het plangebied en vochtige hoekjes rondom het schoolgebouw is overwintering van deze soorten wel te verwachten.

Indien de werkzaamheden tussen oktober en maart worden uitgevoerd, kunnen enkele overwinterende exemplaren van algemene amfibieën geschaad worden. Voor deze soorten geldt in de provincie Overijssel echter vrijstelling van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen. Vervolgstappen ten aanzien van algemene amfibieën zijn niet aan de orde.

4.5 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFD 2021) wordt in het plangebied en in de directe omgeving daarvan geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van overige beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor overige soortgroepen (reptielen, vissen en ongewervelden).

5. Geraadpleegde bronnen

AERIUS Calculator. (<https://calculator.aerius.nl/calculator/?locale=nl#>).

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>).

Geoportaal Overijssel (<https://www.geoportaaloverijssel.nl>).

Lam, E. (2017). Aspecten met betrekking tot het laten doen van een Natuurtoets. Beleidsadvies Ecologie 2011: 14. Gemeente Deventer.

Lam, E. (2019). Operationele lijst beschermde planten. Besluit B&W 19 maart 2019 Gemeente Deventer.

NDFF uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>) geraadpleegd op 14 en 15 april 2021.

Noorlander, K. & M.A. Heinen (2021). Quickscan natuurtoets De Marke, Deventer. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving. Rapport 21-144. Ecogroen bv.

Overheid (2020). Actuele tekst Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030378/>. Geraadpleegd oktober 2020.

Provincie Overijssel 2019. (Lijst van nationaal beschermde soorten, http://www.overijssel.nl/publish/pages/163396/lijst_nationaal_beschermde_soorten.pdf).

Ruimtelijkeplannen.nl (<https://www.ruimtelijkeplannen.nl/viewer/view>).

SOVON.nl (<https://www.sovon.nl>).

Vleermuisvakberaad (2021). Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierveniging.nl.

Zoogdierenvereniging.nl. (<https://www.zoogdierveniging.nl/zoogdiersoorten/vleermuizen-algemeen>).

